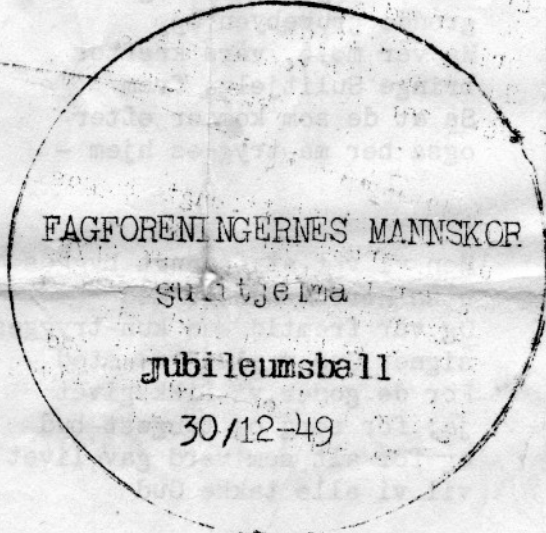

25 Ark

Ragnar Kruel

Vår sang med klang

skal gå rundt fjell og vang

Sulitjelma-sang.

Vi er glad i dette stedet
Under fjellets ville topp
Under sorg og under glede
grodde grubebyen opp
Må vår møye, våre krefter
bringe Sulitjelma frem
Så at de som kommer efter
også her må trygges hjem -

Men vi vet at fåfengt bygges
uten Herren han er med
Og vår fremtid kan kun trygges
signer Gud vart kjære sted -
For de goder vi fikk givet
ja; for sorg og tungest bud
og for alt som verd gav livet
vil vi alle takke Gud

P R O L O G

tilegnet FAGRORENINGERNE MANNSKOR, Sulitjelma

ved 25 års jubileet 1949

AV Hans Enge

Stille, langsomt opp mot høyden stiger der en sluttet tropp
Ned i dalen er den større, men ved toppen ganske få.
Denne flokk er sangerskaren som marsjerer fram i takt
Synger ut sin ^{sorg og} glede - sangen har en selsom magt
Mange år er rundet siden sangen lød for første gang -
at vi sammen fyllte dalen - fjellet, fyllte bygden med vår sang
Sangen ga oss nye krefter, glede håp og trøst
Alle lengtet vi etter møtes med sang hver høst
Et tideverv er forsvunnet. Sådan er livets gang
Og nu sammen vi det hylder, - hylder det med sang
Nu tilsammen ville vi oss glede for hve sangen ga
Og så vil vi atter kreve elle lytter til dens krav:
Alltid fremad, opp mot toppen gjennom livets ville kæv .

Sulitjelma - malm i klangen er det i ditt vakre navn
Sol og skjønnhet, storfeldd vildhet
Alt forenet i din favn.
Uberørt av tidens bølger lå du her i harmoni
Kvelden med sin nordlyshimmel strålte ut din symfoni
Galmi, Rupsi, Lomi, Balmi sang i firestemmig kor
Ja, hver liten blomst i dalen Sulis
sang din pris i flor.
Men så kom der andre tider med en annen klang
Utav hammer og av feisel
og av maskiners sang og klang
Alle ble vi med i sengen
både i moll og dur
Og fra lien toner klangen
ennu fra berg og ur.
Derfor vil vi alle prise sangen på vår dag
Og så vil i kor vi takke
dem som tok de første tak.
Vi vil ønske "Malm i fjellet
Fred på jord
og det hele folk i sang".

FAGFORENINGERNE MANNSKOR 1924- 1949

Historikk over 25 års virke.

Når man ved dette 25 års jubileum skal skrive en kort historikk over Fagforeningernes Mannskor, kan en ikke undgå å komme inn på hvorfor dette kor ble stiftet, da det i Sulitjelma allerede var et godt kor med rike tradisjoner både på stedet og i Salten forøvrig. Stiftelsesåret 1924 faller sammen med ett av de vanskeligste og meget omtalte mellomkrigsår med streiker, lockout, arbeidsledighet og de dermed følgende bank-krakk, nød og bitterhet. Også her i Sulitjelma fikk vi føle den klamme hånd som lå over alt næringsliv. De radikale med ungdomslaget "Brandfakkelen" i spissen og de konservative med sin nasjonalforening (populært kalt "Gulforening") arbeidet på hver sin front, de første med å forbedre arbeiderklassens kår, de siste med å felle de første i ryggen og verve streikbrytere.

Det daværende mannskor var - som dette - helt upolitisk og kunne således stå helt fritt i disse strids-spørsmål og kunne fritt optre hvor man ønsket korets assistanse. Etterhvert utviklet imidlertid forholdet seg derhen at de mere borgerlig innstilte nektet å synge sosialistiske betonte sanger f.eks. 1. mai. På den annen side nektet de mere radikale å delta i forsvarspatriotiske og agitatoriske nasjonalsanger. Uten å vite det selv var sangerne i koret delt i to leire.

På den tid var Sulitjelma faglige samorganisasjon kommet i virksomhet, og denne fant at de kunne ikke gå med på forholdet slik det utviklet seg for de fagorganiserte sangere. Organisasjonen ga derfor herr Edvin Kval i oppdrag å stifte et nytt kor, - ja søken ble satt slik på spissen at de fagorganiserte som fortsatte å synge i det gamle kor ble truet med å bli ekskludert av fagorganisasjonen, og det var et nokså skarpt våpen i de dager.

Nå da vi er kommet såpass på avstand fra disse begivenheter, skjønner vi at der sansynligvis med litt smidighet fra alle parter, hadde det ikke vært nødvendig med dannelsen av et nytt kor. Imidlertid ble Fagforeningernes Mannskor på initiativ av Sulitjelma faglige samorganisasjon stiftet den 19. september 1924 med herr Edmund Edvardsen som korets første formann og herr Edvin Kval som dets første dirigent.

Begge kor arbeidet intenst i 3 - 4 år, men da måtte Sulitjelma Mannskor gi opp, og Fagforeningernes Mannskor ble alene igjen. De første 3 - 4 år arbeidet koret meget godt tilmot for at det for det meste kom til å bestå av unge uøvede sangere. De sang seg snart sammen slik at koret allerede etter få år måtte karakteriseres som et godt kor. Fagforeningernes Mannskor var i 1928 med på å få rekonstruert Nordland Sangerforbund, som da hadde ligget nede i flere år. Samme år kunne koret delta i forbundsstevne i Bodø og hevdet seg godt. Karakteristisk var en uttalelse av sangerveteranen Håkon Andersen sen. om av våre tenorer: "Det er jo en tenor av Guds nåde".

I 1929 ble forbundsstevne avviklet i Sulitjelma med stor deltagelse. Bodø-korene oppførte da "Utfærdsdråpa" av Fr. Andersen. Dette stevne ga Folkets Hus et pent økonomisk utbytte slik at de fikk komplettert sitt kafestyr som på grunn av de magre tider var nokså mangelfullt. Formannen i husstyret, herr Alfred Brandt uttalte sin erkjentlighet til koret for dette arrangement med følgende ord: "Dokker e nokken jævla, men dokker e også god å ha". I de år holdt koret også fester til inntekt for huset.

Fra 1929 og utover dabbet fremmøtet til øvelsene nokså meget av, og det hele så trøstesløst ut, og det var ene og alene en kraftig aksjon fra dirigenten som bar koret over død-punktet. Ved Landssangerstevnet i Trondhjem i 1930 var koret representert ved følgende sangere: Iver Bjørnli, Henry Bruun, Trygve Borge, Edvin Kvæl Aksel Lund, Alfred Kristiansen og Leif Laxåbakk. Ved generalforsamlingen høsten 1930 fratradte Edmund Edwardsen som formann etter 6 års funksjonstid og Hans Enge tiltrådte som ny. Fremmøtet til øvelsene bedret seg etterhvert, og en av årsakene til dette skal vi komme tilbake til i et senere avsnitt.

Våren 1934 fikk koret sitt banner malt av maler Einar Vasshaug fra Sulitjelma. Mottoet som pryder banneret lyder "Vår sang med klang skal gå rundt fjell og vang". Koret holdt 10 års jubileum med utdeling av diplomer. Høsten 1935 holdt biskop Berggrav på korets initiativ et foredrag på Folkets Hus om "karaktertyper og psykologi". Våren 1936 dro koret på turne i pinsen til Ballangen, Ankenesstrand, Narvik og Lødingen. Ved denne anledning ga koret serenade for Frithjof Andersen, og det var siste gang koret møtte ham.

Sesongen 1938/39 var viet Sulitjelmekantaten av pastor Sverre D. Husebye med musikk av komponisten Frithjof Spalder. Kantaten ble til på initiativ av dirigenten Edvin Kvæl og pastor Husebye tok intet for teksten, men A/S Sulitjelma Gruber betalte komponisten kr. 800.00 for sitt arbeide. - Etter 9 års funksjonstid gikk Hans Enge av som formann i 1939 og ble etterfulgt av Hartvik Hansen. Men nu var krigsskyene kommet på himmelen ute i Europa, og våren 1940 ble også vårt land trukket inn i krigen. Det ble en hard tid for koret som trots alt forsøkte å holde det gående så godt som forholdene tillot det. Verre ble det høsten 1941 da dirigenten Edvin Kvæl trakk seg tilbake etter 17 års virke som dirigent. Det lyktes ikke å få ny dirigent og koret ble liggende nede denne sesong.

Høsten 1942 kom koret igang igjen med Leif Laxåbakk som dirigent. Da dette var ordnet trakk Hartvik Hanssen seg tilbake som formann og Hans Enge ble valgt pånytt tiltrots for at han protesterte. Det lyktes å holde koret sammen det meste av krigstiden og både kor og dirigent arbeidet meget intenst. Vinteren 1945 fikk vi organist Odd Klette til å holde et notekurs som tok til med 21 deltakere, hvorav halvparten fullførte. Den andre halvpart hadde etterhvert rømt over grensen til Sverige. Koret forsøkte i det lengste å holde det gående, men måtte tilslutt gi opp en kort tid de siste krigsmånedene. Vi hadde da 27 av våre medlemmer i Sverige. Men så kom 8. mai 1945, og så kom 17. mai 1945, og da var vi med og sang av vårt fulle hjerte den sang som vi bare kunne synge på øvelsene i krigsårene "Norge, mitt Norge, så giv meg din vår".

Det var vanskelig å komme igang sesongen 1945/46, men for at ikke formannen skulle komme i uleilighet tok man til igjen over nyåret 1946. På grunn av at der ikke fantes brukbare lokaler andre steder, hadde formannen lovet Nordland Sangerforening å ta i mot og avvikle forbundsstevnet i Sulitjelma sommeren 1946. Han var også fast bestemt på å holde dette løfte, selv om ikke koret kom igang. Stevnet ble avviklet etter programmet.

Høsten 1947 kom en ny kjelke i veien for koret, idet dirigenten var valgt som formann i Sulitjelma koop. styre og måtte si fra seg vervet som dirigent. Etter en del forhandling lyktes det imidlertid å få Edvin Kvæl til å forsøke seg igjen, men dog på den betingelse at sangerne tok oppgaven alvorlig slik at det ble utbytte av arbeidet. Hittil har det gått bra, og vi håper bare at Kvæl må få beholde helsen slik at han ennå kan fortsette i mange år til glede for seg selv og til gagn for koret. Av de som var med og stiftet koret og som fremdeles er med er der foruten dirigenten bare 4 stykker. Av disse er det igjen bare to stykker som har uavbrutt aktivt medlemskap, nemlig kassereren Iver Bjørnli og Aksel Lund.

I løpet av disse 25 år er det flere av korets medlemmer som er avgått ved døden - to av dem ved ulykkestilfelle i gruben. Felles for dem alle var at de var glade i sangen og sangkoret vårt, og de gjorde alltid sitt beste for å bevare kamerat-skapet og en god sangerånd. De var symbolet på en sanger. Vi lyser fred over deres minne. Og det er en mann til vi vil minnes med takk og arbødighet, avdøde overingeniør Forfang. Han kom koret til hjelp i dets vanskelige periode da fremmøtet var så dårlig at det så ut som om man måtte gi opp. Forfang avverget dette ved at han friga dirigenten til koret uten trekk i lønn den uke han hadde ettermiddagskift. Også over hans minne lyser vi fred.

Når vi idag feirer vårt 25 ars jubileum, har vi allerede nådd endel av de mål som arbeiderklassen stilet mot da koret ble stiftet. Men skal det lykkes oss å beholde de goder vi har nådd og utbygge dem videre, gjelder det at vi hver på vår plass såvel i hjem som i samfund gjør vår plikt, og at vi gjør den med lyst og humør og gjerne med en sang innimellom. Gjør vi det, da kan vi ha håp om å nå vårt mål:
HELE FOLKET I SANG.

Sulitjelma i desember 1949.

i styret for FAGFORENINGERNES MANNSKOR

Hans Enge/s Iver Bjørnli/s Ragnar Kvæl/s
formann kasserer nestformann

Arthur Rønning/s Leif Gøransson/s
styremedlem sekretær

Statistiske opplysninger.

Formenn gjennom 25 år.

1924 - 1930 Edmund Edvardsen
1930 - 1939 Hans Enge
1939 - 1942 Hartvik Hansen
1942 - Hans Enge

Dirigenter gjennom 25 år.

1924 - 1941 Edwin Kvæl
1942 & 1946 Leif Laxåbak
1946 - Edvin Kvæl

Kasserer gjennom 25 år (og fremdeles) Iver Bjørnli FOR HAM HURRA.

Det øvrige styre har vekslet nokså meget.

Styre i 1924

Edmund Edvardsen, formann
Iver Bjørnli, kasserer
Hans Strømhaug, sekretær
Hans Storjord, styremedl.
Bernh. Nymo styremedl.
Arthur Rønning suppl.
Kr. Joakimsen suppl.

Styre i 1949.

Hans Enge, formann
Iver Bjørnli, kasserer
Leif Gøransson, sekretær
Ragnar Kvæl, styremedl.
Arthur Rønning, "-"

Æresmedlemmer: Petter Grønli. Iver Bjørnli

Følgende har fungert som solister:

Edvin Kvæl, Edmund Edvardsen, Erling Setså, Alfred Kristiansen
Ragnar Kvæl, Ada Mundal.